

מעדני אשר

גיליון תכ"ב
(שנה ט')
פרשת מטו"מ תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחת

אפשר לטמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

מדוע נשים אינן נוהגות לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה הרי הם נמי מצוות על נדרים?

קימ"ל יור"ד סימן רל"ג: קטן המופלא הסמוך לאיש נדריו קיימים, דהיינו מגיל י"ב שנה.

יש להקשות: מדוע קטנים שהגיעו לגיל י"ב לא נהגו לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, על הנדרים שלהם, הרי נדריהם קיימים.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתבו הראשונים והאחרונים מאירי נדה מ"ו ע"ב, וכן ברטב"א שם, ובשו"ת חקרי לב יור"ד ח"ג סימן ס', ובשו"ת שו"מ ח"ג סימן ז"ו, ובמנחת חנוך מצוה ל', ועיין בשו"ת התעוררות תשובה ח"א סימן שס"ז תמה על מה שכתב המג"א אר"ח סימן תקע"א ס"ק ג' דקטן בן י"ב שנה שקבל תענית נדרו קיים, משמע מדבריו שמופלא הסמוך לאיש מצווה על נדריו דלהלכה הא דמופלא הסמוך לאיש נדריו קיימים, ה"מ לגבי אחרים דאם אסר ככר על אחרים או הקדיש אסור לאכלם, אבל הוא אינו מצוה כלל דקטן הוא, ומאי שנא משאר מצות דאינו מתחייב ואינו נענש כיון שקטן, לפי זה אתי שפיר דכיון דהמופלא הסמוך לאיש אינו מצוה כלל על איסור נדרים, לכך אינם עושים התרת נדרים, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה שנסתפק במשנה למלך פ"ב מהלכות נזירות ה"ג, מובא במנחת חינוך בפרשתו, וכן בשו"ת צננת פנח סימן צ"ח דאפשר דקטן המופלא הסמוך לאיש אינו יכול לישאל על נדרו, דרק לענין שהנדר שלו חל יש פסוק מיוחד, אבל לענין שאלה שאין פסוק שמופלא הסמוך לאיש יכול לישאל על נדרו אינו יכול לישאל על נדרו, וכן כתב בשו"ת רב פעלים ח"א סימן ל"ח דמופלא הסמוך לאיש יש להחמיר שלא להתיר לו נדר בקטנתו, כיון דנדריו נדרים, ולישאל אינו יכול, ועיין באמרי בינה יור"ד הלכות נדרים סימן כ"ח לפי זה אתי שפיר מדוע מופלא הסמוך לאיש אין עושה התרת נדרים, מעדני אשר, ועיין בשו"ת דברי משה סימן ס"ו, בענין מופלא הסמוך לאיש שנשבע לא לקיים מצוה האם אינו חל דהויה נשבע לבטל את המצוה או דילמא כיון שאינו חייב במצוות מן התורה לא הויה נשבע לבטל את המצוות, עיין בספר מעדני אשר פרשת מטות תשס"ט מה שהבאתי בשם הפוסקים.

מדוע נשים אינן נוהגות לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה הרי הם נמי מצוות על נדרים?

בפרשתו ל"ג לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.

איתא בש"ך על התורה בפרשתו, מובא בברכי יוסף סימן תקפ"א ס"ק כ"א, וכן כתב בשערי תשובה הלכות ראש השנה סימן תקפ"א דמפסוק הנ"ל יש רמז למה דאיתא בקדמונים דצריך לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה והרמז "לא יחל דברו ככל סופי תיבות אלול".

יש לחקור האם נשים נוהגות לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה או דילמא נשים אינן צריכות לעשות התרת נדרים.

הנה בהליכות שלמה מועדים ראש השנה פרק א' ע"מ ז' ס"ק י' כתב לא נהגו לעשות בערב ראש השנה התרת נדרים לנשים, וסומכות על אמירת כל נדרי של יום הכפורים.

ובשו"ת תשובות והנהגות חלק א' סימן של"ח כתב וז"ל מעולם אני תמה הלא כל אחד ואחד בערב ראש השנה מתיר נדרים, בין על נדרים שעבר ובין לעתיד מודיע שמכאן ולהבא אינו מתכוין לנדור, ולכאורה בנשים גם כן היה ראוי לעשות להם תקנה.

ומתרי: ונראה שיש בזה תקנה פשוטה, הלא מפורש בש"ע יור"ד סימן רל"ד סעיף ג' שאם יש בית דין מקובצים יכול בעל להיות שליח לבקש התרה, ואם כן לפני שהולך הבעל להתיר נדרי עצמו בערב ראש השנה, תמנה אותו לשליח ותאמר לו שיתיר נדרים גם בעבורה, וילך למתירים ויאמר הנוסח הרגיל ויסיים שמינתה אותי שליח ומבקשה התרה ויועיל שיאמרו הכל מותרים לכם, אבל כותב דלא ראה מי שזוהר בזה, וצריך לומר שסומכים על כל נדרי שאומרים בכניסת יום הכפורים ההתרה.

ובטעם הדבר שאשה אינה עושה התרת נדרים: כיון דאשה אין כשירה להתרת נדרים כמו שמבואר בהגהות רבי עקיבא איגר יור"ד סימן רכ"ח ס"ק ג' א"כ חייבות לעשות את זה עם ג' אנשים, ויש בזה משום חסרון צניעות, לכן סומכות על כל נדרי.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרבני הנגיד הנכבד
הרב משה רייך שליט"א
ירושלים

לעילוי נשמת חמיו

הרב יעקב יצחק
בן הרב שלמה הלוי ז"ל

נלב"ע ז' אב תשע"א

הונצה לרגל יום השנה

הראשונה ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת שר התורה ועמוד ההוראה
רבן ואביון של ישראל פוסק הדור
הגאון הקדוש רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל
עלה בסערה השמימה כ"ח תמוז האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.
הונצה ע"י תלמידו המובהק
הגאון רבי משה פריד שליט"א
ראש כולל בעלזא בית שמש-מח"ס וישמע משה ב' חלקים

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרבני הנגיד הרב חיים ז"ל בן הרב פנחס שליט"א גראס
מח"ס נעימת החיים
באר פארק
לרגל יום היארצייט הראשון נלב"ע ג' מנחם אב תשע"א ת.נ.צ.ב.ה.
הונצה ע"י המשפחה החשובה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד הרב ראובן קרוזר שליט"א ירושלים
לעילוי נשמת אביו
הגאון רבי דוב מאיר בערל בן הרב אליהו עבי קרוזר זצ"ל
ראש ישיבת פרעשבורג וסקוירא ובעמח"ס דבר המלך
נלב"ע בשם טוב ז' מנ"א תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.

מי שנדר או נשבע האם עדיף שיקיים את הנדר והשבועה

או עדיף שילך לחם להתיר את זה?

איתא בגמ' יבמות ק"ט ע"א וכן נדרים כ"ב ע"מ א' ר' נתן אומר הנודר כאילו בנה במה, וברש"י בשעת איסור הבמות דחוטא הוא דכתיב דברים כ"ג וכי תחול לנדור לא יאה בך חטא, הא לא תחול יהיה בך חטא והמקיימו כאילו מקריב עליו קרבן וברש"י שעבר עליו שתי עבירות אלא ילך אצל חכם ויתירו כדי שלא יאה הגיל בכך **חזינן מדברי הגמ' הנ"ל שמי שנדר עדיף שילך לחם ויתירו ולא יקיים מה שנדר.**

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' כתובות ע"ז ע"מ ב' דבשעת פטירתו של רבי יהושע בן לוי ברח ממלאך המות וקפץ לתוך גן עדן ומלאך המות תפס אותו בבגדו ורצה להוציאו משם ונשבע שלא יצא משם, אמר הקב"ה אם בעולם הזה נשאל פעם על שבועתו, א"כ יחזירו אותו, ואם לא נשאל בעולם הזה על שבועה, גם עכשיו אי אפשר להתחרט, חזינן דמי שלא נשאל על שבועה ומקיימו עדיף טפי, כך מקשה המהרש"א יבמות ק"ט ע"א בשם ספר יפה מראה, וכן בערוך לנר יבמות ק"ט ע"א, וכן במהר"ם שיף גיטין מ"ו ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. יש לחלק בין שבועה לנדר, נדר כיון דקימ"ל נדרים ט"ז דנדר חל על דבר מצוה, לכן דווקא בנדר אמרו שיש עבירה לקיים את הנדר, משא"כ בשבועה דאין חל על דבר מצוה עדיף טפי שישאל על נדרו, כך תירץ בספר יפה מראה יבמות מובא במהרש"א יבמות ק"ט ע"א.

ב. יש לחלק בין שבועה לנדר, דרוב נדרים לאסור על נפשו חיי נפש לכן עדיף שלא לקיימו, אבל שבועות לא עבידי אלא במשא ומתן או לקיים המצוה טוב שלא להתיר, כך תירץ בספר יפה מראה יבמות מובא במהרש"א יבמות ק"ט ע"א.

ג. יש לחלק בין שבועה לנדר, דשבועה מצינו בתורה לעשות כן כגון שבועת הפקדון ושבועת העדות וקבלת כל התורה ע"י שבועה היה והיינו טעמא דשבועה היא לאסור עצמו על הדבר משא"כ נדרים שהדבר נאסר עליו ולא מצינו בשום מקום בתורה לעשות כן, כך תירץ המהרש"א יבמות ק"ט ע"א.

ד. בהא דרבי יהושע בן לוי טעם אחר היה דאף דאסור ליטבע ולנודר, מכל מקום לקיים את המצוה נשבעין ונודרין כדאמרין בגמ' נדרים ח' ע"מ א' מניין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר נשבעתי ואקיימה וכו' וכן לענין נדרים מצוה לנודר משום לקיים המצוה כדאמרין נדרים סייג לפרישות וכמו שכתב הרמב"ם הל' נדרים פ"ג הל"ג ונדר ושבועה כזה ודאי אין מצוה לשאול עליו, והנה הך שבועה דרבי יהושע בן לוי לקיים את המצוה היה כיון שהיה מציל את עצמו מן המיתה ע"י שבועתו ואיכא מצוה משום ונשמרתם מאוד לנפשותיכם וכש"כ שהיה אצלו גם סכינא דמלאך המות, שעל ידי זה היה מציל כל העולם מן המות איכא מצוה וחי אחיך עמך ולא תעמוד על דם ריעך, ולכן אם מעולם נשאל על שבועה שנשבע לקיים את המצוה דודאי בדרך אחר אין רגילים הצדיקים לשבע גם זה היה צריך להתיר, אבל אחרי שאין נמצא לו שהתיר לעולם על שבועת מצוה בזה נצול מיד מ"ה וחי לעולם, כך תירץ בערוך לנר יבמות ק"ט ע"א.

ה. הא דאסור לקיים הנדר משום דחיישינן שמא בפעם אחר גם יסמוך על זה ויעבור על השבועה או על הנדר, אבל כשאדם יצא מהעולם הזה וקיים כל שבועותיו ולא שאל עליהן, זה ודאי טוב יותר דחזינן דריזותיה שלא עבר מאומה, א"כ ברבי יהושע בן לוי שכבר יצא מן העולם בודאי שזה עדיף, כך תירץ במהר"ם שיף גיטין מ"ו ע"ב.

מעדיני אשר: הנה יסוד שכתבו אחרונים לחלק בין שבועה לנדר דשבועה יש מצוה שלא להישאל על זה ובין נדר שמצוה לישאל

על זה, כבר קדומה בראשונים דהנה הרמב"ם הלכות שבועות פרק י"ב הלכה י"ב כתב אע"פ שמותר להישאל על השבועה כמו שבארנו ואין בזה דופי, ומי שלבו נוקפו בדבר זה אינו אלא שמץ מינות, אעפ"כ ראוי להזהר בדבר זה, ואין נזקקין להתיר אלא מפני דבר מצוה או מפני צורך גדול, וטובה גדולה היא לאדם שלא ישבע כלל, ואם עבר ונשבע שיצטער ויעמוד בשבועתו שנאמר נשבע להרע ולא ימיר, וכתוב אחריו עושה אלה לא ימוט לעולם.

וכתב הראב"ד על דברי הרמב"ם: דדוקא בשבועה ונשבע להרע לעצמו, אבל נודר בנדר אפילו להרע לעצמו מצוה להתירו, שהרי אמרו הנודר כאילו בנה במה, והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן.

ובכסף משנה הלכות שבועות פרק י"ב הלכה י"ב **כתב על דברי הראב"ד:** שאפשר שגם זה דעת רבינו שהרי לא כתב כן אלא בשבועה, וצריך טעם למה נשתנה נדר משבועה בזה, וכל הסברות שכתבנו לעיל לא סבר לחלק.

וכן כתב בשו"ת הרשב"א חלק א' סימן תתנ"ד דבר זה כתוב בתורה ובתלמוד שאסור להישאל על השבועה, בתורה נשבע להרע ולא ימיר משמע דמצוה היא שלא לשאול על השבועה, ובתלמוד גבי רבי יהושע בן לוי כשרמה המלאך זיל חזי אי איתשיל אשבועתה כתובות פ"ז דף ע"ז ב' והא דאמרין בגמ' על הנודר כאלו בנה במה והמקיימו כאילו מקריב עליו קרבן, הני מילי בנדר אבל לא בשבועה.

ומקשה הרשב"א: ואין להקשות לחשיב חומר זה בהדי נדרים ט"ז ע"א חומר בשבועות מהנדרים שאסור לישאל עליה, ומתרץ הא לא קשיא דהא בהא תליא מילתא דאיכא נמי חומר בנדרים שמצוה לישאל עליהם.

אשה שנדרה בין השמשות האם בעלה יכול להפר?

קימ"ל יורה דעה הלכות נדרים סימן רל"ד סעיף כ"א אין האב מפר נדרי בתו, ולא הבעל נדרי אשתו, אלא ביום שמעם ודוקא כל היום, ולא מעת לעת, שאם שמע בתחלת הלילה מפר כל הלילה ויום המחרת, ואם שמע סמוך לחשיכה, אינו מפר אלא עד שתחשך.

הנה הרבי עקיבא איגר בהגהות על הש"ע יורה דעה סימן ט"ז סעיף ד' נסתפק באשה שנדרה בין השמשות דאין הבעל יכול להפר דשמא בשעת הנדר היה יום ובשעת הפרה הוא לילה ואינו ביום שמעו, ואף דמיד אחר הנדר יכול להפר כיון דלא היה אפשר לו להפר מקודם הוי כיום שמעו, מ"מ אם המתין מעט אינו יכור להפר אח"כ.

ומסיק: דיכול להפר מטעם ספק ספיקא, דשמא בשעה שנדרה היה לילה, ואם תמצוי לומר דהיה יום שמא בשעת הפרה יום הוא.

ומקשה הרבי עקיבא איגר: הרי הויא דבר שיש לו מתירין, דהרי יכול ללכת לחכם שיפר, שהחכם מיפר אף אחר יום שמעו, ובדבר שיש לו אין היתר של ספק ספיקא.

ומתריץ: דזה לא מקרי דבר שיש לו מתירין, כיון שהבעל יכול להפר בעל כרחו, וחכם אינו יכול להפר בעל כרחו.

ובפרי מגדים בספרו ראש יוסף שבת מ"ו ע"ב מובא בדעת תורה הלכות נדרים סימן רל"ד ס"ק כ"א נסתפק אם מהני הפרה בבין השמשות או דילמא כיון דהויא ספק לילה לא מהני הפרה.

וכן בנדרי זרוזין יור"ד סימן רל"ד להגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל נסתפק אם מהני הפרה בבין השמשות או דילמא כיון דהויא ספק לילה לא מהני הפרה.

מי שנדר ללמוד מסכתא מסוימת

האם חל הנדר כיון שאינו מחויב ללמוד דווקא מסכתא הנ"ל?

איתא בגמ' נדרים ח' ע"א ואמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלקי ישראל, ופריך בגמ' והלא מושבע ועומד הוא ואין שבועה חלה על שבועה ומתרץ הגמ' כיון דאי בעי פטר נפשיה בק"ש שחרית וערבית משום הכי חייל שבועה עליה.

בענין איך מותר לומר בסיום מסכתא הדרך עליך, הרי מקבל על עצמו נדר דאומר אשכים ואשנה פרק זה הויא נדר, עיין בספר מעדני אשר פרשת מטות תשס"ז ארבעה תרוצים נפלאים בענין זה.

יש להקשות: וכי אדם מושבע על איזה מסכתא ללמוד, הרי יכול ללמוד איפה שרוצה, א"כ מדוע לא מתרץ הגמ' דכיון שאינו מושבע דווקא על גמ' מסוימת חל הנדר, כן מקשה הריטב"א, וכן בקרו אורה.

איכא כמה תרוצים:

א. הכוונה במה שמתרץ הגמ' דאי פטר נפשיה בקריאת שמע, דלאו דווקא קריאת שמע, אלא כיון שיכול ללמוד בכל מקום שירצה ואינו מושבע על זה הפרק דווקא לכן חל הנדר, כן תירץ הריטב"א נדרים ח' ע"א.

ב. יש לומר דכיון שאומר אשנה פרק זה ומסכתא זו הרי שחפצו ורצונו ללמוד דווקא ענין זה, וא"כ איכא חיובא ללמוד דווקא זה, וכמ"ש בגמ' ע"ז ט"ט ע"א דאמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ, ושם מקודם בבירייתא הלשון, אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ, ונראה מלשון הברייתא שהוא חיובא, דזה יגרום לו שיצליח בלימודו וד"ת יהיו מחודדים ומשווננים בפיו כחיוב דושננתם קידושין דף ל' ע"א, כן תירץ בשו"ת דברי יציע חלק יורה דעה

ג. לא אתי לאשמועינן כלל דשבועה חיילא עליה, אלא אתי לשבוחי לנודר זה דעינה עשה ונדר גדול נדר, ועל זה פריך שפיר הא מושבע ועומד הוא בלאו הכי ומה בצע בנדרו, ובשביל פרק זה או מסכתא זו אין לשבחו כל כך, דמה לי פרק זה או פרק זה, ולהכי משני דאי בעי פטר נפשיה כו'. וזה ודאי נדר גדול נדר לעשות המצוה בתוספת מרובה, כן תירץ קרו אורה נדרים ח' עמוד א'.

מדוע האב יכול להפר דווקא את נדרי בתו ולא את נדרי בנו?

בפרשתו ל' ואם היא אביה אותה ביום שמעו כל נדריה ואסירה אשר אסרה על נפשה לא יקום.

יש להקשות: מדוע נתנה התורה רשות לאב להפר דווקא את נדרי בתו, ולא את נדרי בנו.

יש שמתרץ: משום דטעם הפרת הבעל הוא, דכיון שנדרה נדרי עינוי נפש או בינו לבינה כל זה הפסד לבעל שאשתו נחלשת, ולכן התירה התורה שיפר והכי נמי האב שרשאי למכור את בתו ולקדשה, א"כ כשנדרה נדרי עינוי נפש ונחלשת היא מפסידה לו הדמים, ועוד שהבעל לא ירצה אשה נדרנית, ולכן אמרה התורה שיכול להפר, משא"כ בבן דלא שייך זה, כן תירץ בטעמא דקרא להגרו"ח קניבסקי שליט"א.

הנה באשל אברהם יור"ד סימן רכ"ח כתב ראובן נשבע לעשות דבר ומיחה בו אביו ונפטר משבועתו ואח"כ נתרצה בדבר יש להסתפק אם חזרה שבועה למקומה, עיין תשובת פרי הארץ סימן י"ד דהעלה לקולא.

ובשו"ת משיב נפש סימן ט"ז ס"ק י' להגאון רבי אריה לייב צינץ זצ"ל תמה עליו: וז"ל לא ידעתי מציאות לדברים אלו וצ"ע בגוף התשובה אולי לא העתיק כהוגן, דאיך יפטר משבועתו על ידי מחאת האב, הרי אין האב יכול להפר נדרי בנו ובתו, רק בבתו בנעוריה בבית אביה.

מי שיש לו שיעור קבוע בדף היומי בכל יום

האם הויא נדר וחייב ללמוד דווקא באותו יום?

קימ"ל אור"ח סימן רל"ח ס"ק ב' אם יש לו חק קבוע ללמוד כך וכך ליום, והיה טרוד ביום ולא השלימו, ישלימו בלילה מיד.

וכתב במשנה ברורה סימן רל"ח ס"ק ה' הדטעם דחייב להשלימו: משום דהויא נדר כדאמרינן בגמ' נדרים ח' ע"א האומר אשנה פרק זה נדר גדול נדר לאלהי ישראל ואיתא בש"ע יור"ד בסימן ר"ד ס"א דאם נהג לעשות דבר טוב אם היה דעתו לנהוג כן לעולם הוי נדר, וטוב שיתנה בתחלה שלא יהיה עליו דבר זה בנדר פן יזדמן איזה פעם שלא יוכל להשלים.

וכתב בפרי מגדים א"א ס"ק א' ואפילו בלילות הקצרים מחויב להיות ניעור בלילה כדי להשלים חוקו, ואם לא השלים בלילה מעוות לא יוכל לתקון כי ביום שלאחריו מחויב בפני עצמו.

ובפתחי תשובה יורה דעה סימן רמ"ו ס"ק א' מביא בשם ספר משנת חכמים הלכות ת"ת דף מ"ד שהביא בשם אביו הגאון ז"ל שנסתפק במי שיש לו שיעור קבוע ללמוד כל יום איזה דפין ולסיבת איזה אונס נתבטל יום או יומים אי מחויב להשלים ליומא אחרא ללמוד יותר בכל יום כפי יכלתו בכדי להשלים נדרו או נימא דמי ממש כאילו נדר ביום זה דוקא וכקרבן הקבוע לו זמן דאם עבר יומא בטל קרבנו, הדר פשיה לנפשיה דדוקא בלילה שאחריו חייב להשלים חובת היום ולא ליומא אחרא והוא ז"ל פקפק בזה ודעתו נוטה דחייב להשלים אף ליומא אחרא וצריך ללמוד דבר זה קודם שאר למודו כדי שלא יתירשל ויבא לעבור על נדרו.

וכתבו באחרונים חידוש: דמהא דלא חילק המחבר וכתב בסתמא מי שיש לו עת ללמוד ביום חייב להשלימו בלילה, משמע דאף מי שיש לו שיעור חומש כל יום מותר לו להשלימו בלילה אף דסתם כן אסור ללמוד מקרא בלילה, כן כתב בשו"ת בית ישראל לנודא סימן וכן בשו"ת לבושי מרדכי מהדורא תנינא סימן ל"ה.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נורב ונערך ע"י ידידינו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין א | חיוב גלות בהכאת מצוה. מה ההבדל בין הרב המכה את תלמידו שפטור מגלות מכיון שעסק במצוה, לבין הרופא שריפא ומת שהוא גולה הא גם הרופא הוא עוסק במצוה הצלת נפשות. ברמב"ם פ"ה מהל' רוצח ה"ו כתב הרב המכה את תלמידו או שליח ביד שחבה את בע"ד הנמנע מלכא לדין והמיתו בשגגה פטור מן הגלות שגא' לחטוב עצים לדרב הרשות יצא האב המכה את בנו וחרב הרודה את תלמידו ושליח ביד שהרי שגגו והרגו כשעת עשיית המצוה עב"ל וצ"ע בחוספתא דמכות מבואר דרופא אומן שריפא וכו' ומת הרי' גולה ונפסק כן בשו"ע י"ד ס' שלי"ו ס"א.

ב | האם יש מצוות תלמוד תורה בתשעה באב. מה הגדר של איסור תלמוד תורה בתשעה באב, האם הפשט שעקרו מצוות ת"ת והתירו ללמוד בדברים הרעים, או דילמא שעייני חייב במצוות תלמוד תורה ורק צריך ללמוד בדברים הרעים.

ג | תלמוד תורה בתשעה באב שחל בשבת. קשה דהא קי"ל דאבל אסור בתלמוד תורה בשבת משום דהוי בכלל דברים שבצנעה וכדאיתא בירד ס"ה ת"ו וא"כ מאי שגא ט"ב שחל בשבת שגאנו אוסרים רק תשמיש המטה ורחיצה מדינא ובת"ת מותר.

ד | קיבל שבת מוקדם לגבי יעלה ויבוא. מי שביים שישי הבעל"ט שהוא ר"ח יקבל שבת מוקדם מפלג ויתפלל מעריב ויאכל סעודה ויברך בהמו"ז האם יאמר יעלה ויבוא.

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אותה תוכנה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
 - כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
 - כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הוזהב ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
 - ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
 - שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקט מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ופרטים נוספים בטלפון 0573154010
- נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות ענו.
- אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקט. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה.
- השאלות של חודש תמוז ניתן לשלוח עד יום שישי ר"ח מנ"א בבוקר-התשובות של שבוע זה מטות מסעי, שייכות לחודש הבא ניתן לשלוח עד ר"ח אלול.

מכתבים למערכת

מדוע צריך בברית לכבד מוהל וסנדק צדוק הרי מוחליו לכולם את העוונות וכולם צדיקים
 מה שהקשתי בשם אחורנים על הא דקמ"ל רבי'א ויריד סימן ס"ד ופקודי באר דיוע הלכות מילה סימן ק"ז שצריך להדר ולבקש איש תם וישר להיות סנדק או מוהל, וקשה הרי איתא במדרש מובא בבני יששכר שכל העומדים בברית הם מכופרי עוון, א"כ מדוע צריך להדר אחר צדוק דווקא, הרי כולם צדיקים, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קהת גראס שליט"א הוסיף מחייבי הדת נראה לתרין, ומסתבר דמוחליו רק על עבירות שעשה במינה, אבל על מה שעשה בשוגג אין מוחליו דלא שייך הטענה של אליהו דאינו יכול לסבול הבעל עבירה דזה שייך רק על חטאים של מיד, וא"כ נשארו חטאי שוגג, אבל צדוק שומרין מן השמים שלא יכשל גם בשוגגיו ועל זה אנו צריכין בעל ברית צדיק שאין לו בדרך כלל גם חטאים של שוגג.

הגאון רבי דוד לייסיצין שליט"א ראש מוהל היכל התלמוד ת"ת נראה להעיר, וכי ברית מילה עדיף מיום הכתפים שאינו נמחל עבירות שבין אדם לחבירו.

הרה"ג רבי פנחס מנחם דאודי שליט"א ירושלים תל"ס חב"י פנחס נראה לתרין, ע"פ מה שכתב ברבינו בחיי ע"ד מילה דמצות מילה כענין קרבן שאדם מקריב בנו לכבוד הש"ת לקיים מצוות, וכשם שאדם מקריב מנחך כן דם מילה מכפר, וכן עיקר המילה ביום ח' כדמיון הקרבן שלא יכשר עד יום ח' א"כ חונון דמילה הוא ענין קרבן לפי הנ"ל אתי שפיר כשם ששם אינו מקריב רק כהן חושב עובדא דאחר, א"כ ה"ה הכא.

הרה"ג שמעון פינגבוים שליט"א אשדוד
הרה"ג שאול מרגליות שליט"א מודיעין עילית
 נראה לתרין, לפי מה שכתב הגר"ש אוירבך זצ"ל בהקשר לספר איצור הברית הערה על פרק ג' סימן י"א אות ג' דכוננונו של הבני יששכר על פי התנא דבריו אליהו שהוא סובל כל מיני סרחון חוץ מסרחון של חטאים ופושעים, ועל זה השיב לו הקב"ה שבשעת זו כשאלוהו יהיה עמום יעביר מהם הקב"ה את הסרחון כאילו לא חטאו כולל, לפי הנ"ל אתי שפיר דהם לא נעשים צדיקים, אלא הקב"ה מעבירם לפי שעה.

הרה"ג רבי מנחם מנדל גיגר שליט"א אשדוד מחבר הגיליון והספר הנפלא תורה ודעת נראה לתרין דמיסתבר שאינו נמחל עבירות רק כשעשה תשובה, אבל אם לא עשה תשובה אינו נמחל העוונות, לפי הנ"ל אתי שפיר.

הבה"ח שמואל פרוכטר נ"י ישיבת מנחם עמרם עיר ראחמיסטר'יקא
 נראה לתרין, ע"פ מה דאיתא בספר מוהר"ל מנחם הלכות מילה מהר"י סג"ל כשנעשה סנדק, היה נוהג לרחוץ ולטבול עצמו להכניס התינוק בטהרה לברית, ואמר גדול מצות בעל הברית ממצות המוהל, מפני שרגליו נדמו למזבח כאילו מקטיר קטרת לשמים, א"כ מיסתבר שצריך צדוק כמו כהן.

האם כהן מותר לו להיות נוהל הדם

מה שהבאתם בשם שו"ת צפנת פענח דחקק האם כהן יכול להיות נוהל הדם או דילמא רק לישראל הותר להיות נוהל הדם.

הגאון רבי שלמה גולדשטיין שליט"א רב מוה"ד דעמ"ק ורע"ה דעמ"ק מליסבון
 נראה לתרין, מרא דאיתא בר"ד"ק על שפ"א א' פרק י"ז פסק"מ שכתב וז"ל פירוש אהרן שהיה נוהל הדם של חפני ופנחס שהיו כהנים שדרגו גלית כמו שכתוב בתרגומו של תוספתא.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א סאנטהסוטה
 מה שזנתם כהן שהיה נוהל הדם אם נושא את כפיו, נראה להעיר דמהא דאיתא בש"ע דאפילו עבר עבירה בשוגג ועשה תשובה לא ישא את כפיו, חונון דתלמי בעבירה, א"כ היכא דהייא מצוה לכאורה מותר לישא את כפיו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אבשיל שורר שליט"א
 לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
 לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף אלפני המניינים נא להתקשר למערכת

מדוע דווקא אליהו יתרון כל הקשויות לעתיד ולא שאר הצדיקים
 מה שהקשתי בשם אחורנים על הא דאיתא בגמ' אחר שיש ליגמ' ספק מטיקא גמ' תיקא, וכתב בתוספתא יום טוב מסכת עירובין פרק ח' דתיקא ראשי תיבות פשבי יתרון קשויות ונאבעיות, דיש להקשות מדוע אליהו דווקא יזכה לזה שהוא יתרון את הקשויות והאיבעיות, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א קרית צאנו נתניה הוסיף בבחי"ד לניניו מסמות ירושלים
 נראה לציון דהתתם סופר עירובין מ"ג ע"א מאריך בזה כי דווקא אליהו יכול לבא ולתרון כל הספיקות ולא חכמים אחרים, כי צריך לידע מה קיבל משה מסיני, ודווקא אליהו הוא שמעמ משה רבינו ויכול להעיד מה שמעמ, ולענין נראה להוסיף למה משה רבינו בעצמו לא יבא ויתרון, כי הנה איתא באור החיים הקדוש כי משה רבינו אינו חפץ לבא ולגאול עם הכתולים מהתורה, ואחד הסיבות למיעוט לימוד התורה הוא מחמת הספיקות ואי הבהירות שיש לנו בתורה, ולכן תחילה יבא אליהו וישרר כל הספיקות, וכך ילמדו כולם, ויוכל משה רבינו להגיע ולגאול את ישראל.

הרב אהרון מרדכי ישראלי שליט"א קרית צאנו נתניה
הרב ישראל גולדברג שליט"א ירושלים

נראה לציון שקשויו זו כבר הקשה המכ"מ בספרו בית אלקים שעד הסודות פרק ט' וכתב כי שאר הנביאים והחכמים שהיו כל הדורות וגם משה מכללם לא ידעו מעניני עולם הזה ממה שקרה אחר מותם כי היו בן ערן העליון מופשטים מעניני עולם הזה, אבל אליהו אשר היה מימי משה עד יחורם וגם בכל המנינים הוא נשלה לחכמים לגלות להם סודות התורה, והשגת כאילו שלא יתנו אפילו לא למשה רבינו, כיון דנפרד נפשו מגופו ואינו יכול להשיג עניני עולם הזה, משא"כ אליהו יעו"ש באריכות נפלאה.

הרב יהואל יהודה שלונגר שליט"א ביתר עילית

יש להעיר מהא דאיתא ברש"י שבת ק"ח ע"א א' על הא דאיתא בגמ' מאי אם יבא אליהו ויאמר, וז"ל היתר ואסור אין תלוי בו דלא בשמים היא, חונון דאליהו אינו יכול לפשוט אסור והיתר, ענין בפרה"ק חיות ט"ו.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים

יש לציון מה שכתב בשו"ת חתם סופר הל'ק' ליקוטים סימן צ"ח וז"ל אליהו הרי הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל והוא מוסמך מרבו אחיה השילוני או ממרע"ה אם הוא פנחס והוא יוסמך את חכמי ישראל ותשבי יתרון קשויות ואיבעיות ואילו תשמעון כי מי כמזהו מורה.

הרב יעקב ישראל מיונער שליט"א לונדון

הרה"ג יהואל יהודה דניצנר שליט"א מודיעין

נראה לתרין, שהרי התורה לא בשמים היא, ואליהו לא מת ועוד נמצא בינינו כגון בכל ברית מילה, ולכאורה מומן שהיה חזי בתוך בשר ודם עד ביאת משיח כשהוא נמצא בעולם הזה הוא עוסק בתורה והוא יודע כל הספיקות שיש, א"כ ראוי הוא שהוא יתרון כל הקשויות לעתיד לבא.

מדוע זמן ואינו לפי כבודו פטור מלפרוק בהמה הרי צער בעלי חיים דאורייתא

מה שהקשתי בשם הראשונים על הא דאיתא בגמ' כ"ב ל"ג ע"א דוקן שאין דרכו לפרוק ולטעון, פטור לפרוק, דיש להקשות כיון דצער בעלי חיים דאורייתא, מדוע זמן ואינה לפי כבודו אינו פורק, הרי מבטל מצוה דאורייתא ומגלגל לתור, ותרצתם בשלשה אופנים, ובאחד מן התרועים הבאתם בשם הראשונים דעשה דכבוד תורה עדיף, ובמדרש מכתבים למערכת הקשה על זה הבה"ח מיכל ראטטענבערג נ"י משיבת שבענין דיש להקשות, א"כ מדוע צריך פסוק באבידה שוקן ואינה לפי כבודו פטור.

הרב דוד טורק שליט"א בני ברק כולל היכל התלמוד

יש לציון דכפרי יצחק סימן ק"ב הקשה כ"ל למה צריך פסוק הוא בגמ' שביעות ל' ע"ב מבואר דאמימר אמר דעשה של כבוד התורה וזוה עשה של ועמדו עני אנשים דעשה דכבוד התורה עדיף, א"כ חונון דיענין זה מסברא, ותרין דבגמ' שביעות איירי רק בעשה משום הכי אמר דכבוד התורה דוחה עשה, אבל בהשבת אבידה שיש גם כן לא תעשה דועתעלמת לא ידענין שדוחה, לכן צריך פסוק מיוחד.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הנגיד הנכבד הרב צבי רייזמן שליט"א לוס אנג'לס'
 מח"ס רץ כעבי
לעילוי נשמת אמו האשה החשובה
מרת שינדל בת הרב צבי הלוי ע"ה
 נפטרה ה' מנחם אב ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
שלוחא דרבנן העוסק בערכי ציבור
הרב יעקב שמעון שר שליט"א
 מנכ"ל מוסדות צאנו באר"י-סגן ראש עריית נתניה
 לרגל שמחת אירוסים בתו תחי'
 עב"ג הבה"ח מורנו **חיים הלוי נ"י** בן הרב מאיר שליט"א בני ברק
 יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב מנדל ברפפלד שליט"א ירושלים
 לרגל שמחת הולדת בתו תחי'
 יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב חיים מרמזן שליט"א
 מנכ"ל בית החולים לניאדו
 לרגל שמחת אירוסים בנו הבה"ח מורנו **ברוך נ"י**
 עב"ג בת הרה"ג **יעקב דייך שליט"א**
 מנהל רוחני ישיבת צאנו בני ברק
 יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

גליון זה נודב
לעילוי נשמת
כ"ק האדמו"ר מבאבוב זצ"ל
הרה"ק רבי בן ציון
בן הרה"ק שלמה ה"ד
נעקה"ש ד' מנחם אב תשי"א לפ"ק
זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי משה הלוי הלר שליט"א
 ירושלים
 לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
 וברכת מזל טוב לאביו
הרב אברהם הלוי שליט"א לונדון
 ולחמיו הרב משה נתן **הזונפלד שליט"א**
 יהא רעוא שבוכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה